

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Uniuersus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. XXXVI. De Differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

VI. Constituitur ergo hoc Pradicabile per ordinem ad inferiora, de quibus Differentia est pradicabilis in quale quid, tanquam aliquid ipsi superius, quod vel solum, vel praeipue in universalis constitutione est spectandum.

SECTIO III.

Utrum Genus & Differentia subalterna sit de conceptu formali Differentia ultima.

I. **Q**uestio est, utrum, sicut Genus inferius includit temp. r superius, animal v.g. corpus & alia corpori superiora, ita idem praestet Differentia inferior, respectu tum Generum, tum Differentiarum sibi superiorum: utrum scilicet *rugibile*, vel *hominabile* contineat in se formaliter *sensibile*, *vivens*, & alia pradicata superiora. Ubi non est sermo de continen-tia reali seu a parte rei, nam a parte rei omnia sunt idem, estque realiter omnium inclusio.

II. Conclusio: Differentia ultima non includit Genus & Differentiam subalternam. Ita Fons. 5. Met. c. 28. q. 18. Rub. hic q. 5. Hurt. d. 6. Log. 1. 3. Arriag. d. 8. log. 1. 1. sub. 1. estque communis sententia. Probatur 1. ex Arist. qui 3. Met. tex. 10. ob id solum excludit ens a ratione Generis, quia est de essentia Differentiarum inferiorum. Secundo ratione, nam est in confessio apud omnes, ex Genere & Differentia fieri compositionem metaphysicam, sed non potest fieri huiusmodi compositio si Genus includeretur in Differentia, nam ut sit compositio, una pars esse debet extra aliam, & eo modo extra quo est compositio, si compositio realis, realiter extra seu distincta, si compositio rationis, debet esse extra mentaliter, compositio enim est *duarum partium simul positio*, duae autem non sunt, ubi una includitur formaliter in alia, seu est alia formaliter. Unde si materia realiter includeretur in forma, seu esset illa, non posset dari secundum omnes physica inter illa compositio, sicut nec datur inter Ens, & ejus Differentias, quia in illis includitur.

III. Confirmatur, idem omnino esset componens hic & compositum formaliter, nempe species, nam species, leo v.g. aliud nihil est quam animal *rugibile*, sed *rugibile* secundum hanc sententiam includit formaliter in se animal, ergo *rugibile* formaliter est animal *rugibile*, ergo leo, & tota species, ac proinde species non constituet diversum Pradicabile a Differentia, cum idem formalissime sit conceptus utriusque.

IV. Tertio probatur, si *rugibile* includat formaliter *sensibile*, vitiosa erit haec definitio leonis, *leo est animal rugibile*, idem enim pradicatum bis in eadem definitione statui non debet, quod tamen hic contingeret, cum *sensibile* & in animali includatur & *rugibile*, sicut vitiosa esse haec hominis definitio, *homo est animal sensibile rationale*, vel *animal rationale intellectuum*.

V. Confirmatur, Aristoteles 7. Met. & cum eo Diakritici communiter admittere hanc definitionem hominis ut bonam & non nugatoriam: *Homo est substantia corporea, animata, sensibilis, rationalis*, cum tamen, si haec se invicem includerent, non minus esset nugatoria quam ista, *homo est substantia, corpus, vivens, animal rationale*, haec enim ideo solum censetur nugatoria, quia rationes superiores includuntur in inferioribus.

VI. Obijcies 1. si Differentia infima non includat subalternas, erunt supremae, non infimae. Distinguo antecedens, erunt supremae negativè, concedo antecedens; positivè, nego: erunt enim solum hoc sensu supremae, quod nullam habeant sibi directè superiorem, non positivè, ita nimirum ut sub se alia omnia pradicata contineant, ut faciunt Genera generalissima.

VII. Obijcies 2. haec est bona consequentia in DARRAPTI, *omnis homo essentialiter est animal, omnis homo est essentialiter rationalis, ergo rationale essentialiter est animal*. Respondeo non consequentiam esse bonam, & sensum esse, ergo aliquid rationale essentialiter est animal, aliquid autem rationale capitur pro homine, qui essentialiter est rationalis. Vel secundo, dici posset nullam esse consequentiam, nec syllogismum in ullo esse modo aut figura, nam propositio indefinita in materia necessaria est universalis, sicque syllogismus ille tribus constabit propositionibus universalibus affirmativis, qualis nullus est in tertia figura. Si autem dicat quis esse in materia contingenti, contradicit sibi, cum ille terminus *essentialiter* arguat materiam necessariam, seu connexionem essentialem pradicati cum subiecto.

VIII. Tertio dici posset, non tenere consequentiam in reduplicativis, quarum extrema non necessario semper tantam habent connexionem inter se, quantum cum medio, ut constat in hoc syllogismo expositorio, *Christus essentialiter est Deus, Christus essentialiter est homo, ergo Deus essentialiter est homo*, vel è contrà, nulla consequentia.

IX. In reduplicativis non tenet consequentia.

X. Obijcit 3. & praeipue, *rugibile* est Differentia ultima leonis, & tamen *rugibile* includit formaliter *sensibile*, ergo Differentia ultima includit subalternam: minor probatur, *rugibile* formaliter est principium actionis leoninae, sed actio leonina formaliter ut leonina est sensatio, ergo *rugibile ut rugibile*, est principium sensationis, ergo includit in se formaliter *sensibile*.

Respondeo 1. certum esse *rugibile* includere *sensibile*, & omnem Differentiam ultimam includere subalternam & Genera in obliquo, id est, non posse concipi Differentias determinantes Genera quin cognoscantur ipsa Genera, quia essentialiter illa respiciunt, non tanquam partes, illas constituentes, sed tanquam quid extrinsecè connotatum. Sicut concipi nequit forma determinans materiam quin intelligatur materia in obliquo, non tanquam pars constituens formam, sed tanquam quid ab illa connotatum.

Respondeo 2. negando minorem, ad probationem distinguo majorem, *rugibile* est principium actionis leoninae secundum totam & adaequatam ejus rationem, nego majorem; secundum partialem & ultimam contractionem, seu differentiam per quam constituitur in esse talis, concedo. Cum enim leo per aliud principium ratione nostra, nempe sensitivum in ordine ad rationem communem sensationis constituatur, frustra per aliud principium constitueretur in ordine ad eandem.

Dices, *rugitus*, seu actio rugiendi est sensatio, ergo ad sui productionem requirit principium sentiendi, sed principium ipsius est *rugibile* formaliter, ergo *rugibile* includit formaliter principium sentiendi, seu *sensibile*. Respondeo, transeat antecedens, includat rugitus sensationem, sicut species includit Genus, non tamen includit solam sensationem, sed in super Differentiam ultimam eam contrahentem, ac determinantem ad hanc speciem sensationis. Sicut enim haec actio rugiendi habet in se diversas formalitates, unam communem sensationis, aliam particularem,

riorem, non positivè, ita nimirum ut sub se alia omnia pradicata contineant, ut faciunt Genera generalissima.

Obijcies 2. haec est bona consequentia in DARRAPTI, *omnis homo essentialiter est animal, omnis homo est essentialiter rationalis, ergo rationale essentialiter est animal*. Respondeo non consequentiam esse bonam, & sensum esse, ergo aliquid rationale essentialiter est animal, aliquid autem rationale capitur pro homine, qui essentialiter est rationalis. Vel secundo, dici posset nullam esse consequentiam, nec syllogismum in ullo esse modo aut figura, nam propositio indefinita in materia necessaria est universalis, sicque syllogismus ille tribus constabit propositionibus universalibus affirmativis, qualis nullus est in tertia figura. Si autem dicat quis esse in materia contingenti, contradicit sibi, cum ille terminus *essentialiter* arguat materiam necessariam, seu connexionem essentialem pradicati cum subiecto.

Tertio dici posset, non tenere consequentiam in reduplicativis, quarum extrema non necessario semper tantam habent connexionem inter se, quantum cum medio, ut constat in hoc syllogismo expositorio, *Christus essentialiter est Deus, Christus essentialiter est homo, ergo Deus essentialiter est homo*, vel è contrà, nulla consequentia.

SECTIO IV.

Principua difficultas circa inclusionem Differentia subalterna in infima.

I. Obijcit 3. & praeipue, *rugibile* est Differentia ultima leonis, & tamen *rugibile* includit formaliter *sensibile*, ergo Differentia ultima includit subalternam: minor probatur, *rugibile* formaliter est principium actionis leoninae, sed actio leonina formaliter ut leonina est sensatio, ergo *rugibile ut rugibile*, est principium sensationis, ergo includit in se formaliter *sensibile*.

Respondeo 1. certum esse *rugibile* includere *sensibile*, & omnem Differentiam ultimam includere subalternam & Genera in obliquo, id est, non posse concipi Differentias determinantes Genera quin cognoscantur ipsa Genera, quia essentialiter illa respiciunt, non tanquam partes, illas constituentes, sed tanquam quid extrinsecè connotatum. Sicut concipi nequit forma determinans materiam quin intelligatur materia in obliquo, non tanquam pars constituens formam, sed tanquam quid ab illa connotatum.

Respondeo 2. negando minorem, ad probationem distinguo majorem, *rugibile* est principium actionis leoninae secundum totam & adaequatam ejus rationem, nego majorem; secundum partialem & ultimam contractionem, seu differentiam per quam constituitur in esse talis, concedo. Cum enim leo per aliud principium ratione nostra, nempe sensitivum in ordine ad rationem communem sensationis constituatur, frustra per aliud principium constitueretur in ordine ad eandem.

Dices, *rugitus*, seu actio rugiendi est sensatio, ergo ad sui productionem requirit principium sentiendi, sed principium ipsius est *rugibile* formaliter, ergo *rugibile* includit formaliter principium sentiendi, seu *sensibile*. Respondeo, transeat antecedens, includat rugitus sensationem, sicut species includit Genus, non tamen includit solam sensationem, sed in super Differentiam ultimam eam contrahentem, ac determinantem ad hanc speciem sensationis. Sicut enim haec actio rugiendi habet in se diversas formalitates, unam communem sensationis, aliam particularem,

Resp. seu rugitus in se inclusit varias formalitates, ita et varia habet principia formalia.

V. Actio ergo rugiendi secundum ultimam Differentiam nec est vitalis proprie, nec sensatio, sed solum modificatio quadam sensationis & vitalitatis, ac proinde nec rugibile formaliter, erit proprie vel principium sensibile vel vitale, sed modificatio quadam sensibilis.

VI. Aliqui dicitur cuncta substantiam, vivens esse generis, sed praedicata transcendentia; quod insinuat P. Hurt. hic §. 3. fine.

VII. Dicendum substantia esse completae sumpta esse Genera, non sumpta incomplete.

VIII. Substantia ergo praedicamentally sumpta capit pro completa, quae ut affirmant aliqui, est radix subsistentiae: transcendentally autem idem est ac non accidens, seu quidquid ad substantiam pertinet, sive ut modus, pars, vel Differentia, speciem substantialem constituit. Corpus praedicamentally sumptum dicitur substantia completa, composita ex materia & forma, & radix quantitatis: transcendentally autem quidquid ad corpus quovis modo pertinet, unde dicitur Philosophus naturalis agere de corpore substantiali, dum agit de materia prima. Accidentia vero dicuntur non corpus (scilicet praedicamentally sumptum) sed corporea, id est, ad corpus spectantia tanquam apta illud informare, ornare, & perficere. Vivens praedicamentally est principium augmentationis & nutritionis, seu idem quod vegetans: transcendentally autem pro quocunque modo operandi vitaliter ab intrinseco. Animal etiam praedicamentally sumptum principium significat sentiendi: tran-

scendentally vero quidquid ad ejusmodi principium pertinet. Hac etiam via facile solvitur argumentum supra positum, sed prior solutio est clarior.

SECTIO V.

Reliqua ad Differentiae notitiam spectantia.

Primum est, utrum Differentia infima specie differat a subalternâ. Qua in re existimo probabilius non differre specie. Ita Albert. c. de Differentia, Cajet. ibid. dub. primo. P. Hurt. d. 7. log. f. 4. §. 19. & alij. Ratio a priori, quia Praedicabilia quae talia distinguuntur penes diversos modos praedicandi, sed eodem modo Differentia infima praedicatur quo subalternâ; nempe ut pars essentiae. & in quale quid incompletè, ergo. Quod vero Differentia infima addat ultimum complementum rei, non arguit esse illam in se conceptum completum, sed solum esse ultimum incompletum. Quo sensu capiendus est Aristoteles 7. Met. tex. 43. dum insinuat Differentiam esse totam rei essentiam: solum enim vult esse totam essentiam completivè, posito Genere, licet Differentia suam tantum addat formalitatem, reliqua enim praedicata continentur in Genere.

Parum ergo refert ad diversitatem alicujus Praedicabilis formaliter quod de pluribus vel paucioribus, de differentibus specie vel non differentibus praedicatur praecise, nisi inde diversus oriatur modus praedicandi formaliter, ut contingit in Genere & specie, species enim ex eo quod praedicatur de pluribus solo numero, differentibus in quid, praedicatur necessariò ut tota essentia, ut supra ostensum est.

Secundum est, cur definitio objectiva non constituat Praedicabile distinctum aequè ac Differentia; Ratio dubitandi est, quia praedicatur in quali quid in quantum includit Differentiam, & in quid in quantum includit Genus, ergo aequè constituet diversum Praedicabile ac Differentia. Huic difficultati satisfactum est supra, dum de specie f. 2. n. 6.

Tertium est, possitne Differentia infima ex duabus aut pluribus componi Differentiis inadæquatis? Respondeo, licet plerumque hoc non fiat, ut in rugibili, hinnibili, & reliquis, nil tamen esse cur subinde id non contingat, idque tum in intellectu, tum in voluntate. In intellectu idem numero actus ex motivo scientia procedere potest & fidei, sicque sub duplici genere disparato fidei scilicet & scientia immediate collocatur, & duplici similiter disparatâ Differentiâ in unam coalescente contrahitur. Idem est dum quis ex motivo amoris Dei & obedientiae aut aliis motivis disparatis jejunit, dat eleemosynam, aut aliud quodecunque praestat.

I. Differentia infima non differt specie a subalternâ.

II. Solus diversus modus praedicandi facit diversitatem speciem in Differentiâ.

III. Cur definitio objectiva non constituat distinctum Praedicabile.

IV. Potest subinde Differentia infima componi ex pluribus Differentiis inadæquatis.

DISPUTATIO XXXVII.

De Proprio seu quarto Praedicabili.

SECTIO PRIMA.

Proponuntur quadam circa naturam hujus Praedicabilis.

I. Duo sequentia Praedicabilia vocantur praedicata accidentalialia, quia rem in suo conceptu essentiali per Genus & Differentiam constitutam sequuntur, sicque sunt extra rei quidditatem, seu essentiam, ac proinde accidentialia, illud commu-

R. P. Th. Comptoni P. hilsophia.

ne, & non ad rem ullam particularem determinatum, sed ad plures indifferens, hoc peculiarem cum re aliqua habens connexionem, sicque Accidens proprium dicitur. Nil tamen impedit quod minus id quod uni est proprium, alteri uniatur accidentaliter, sicque Accidens commune, ut nigredo in corvo & ligno, albedo in nive, & pariete, & alia hujusmodi.

Proprium duplex est, Logicum seu Metaphysicum & Physicum: Physicum illud est quod sequitur rem constitutam tanquam quid realiter & physicè ab illâ distinctum; ut calor ignem, lux solem, Proprium Logicum.

II. Proprium Metaphysicum & Physicum.